

euquam pseudoepiscopus ab hæreticis factus est, jam pene ab omnibus esse desertum. Itaque S. Cyprianus ibidem sic fere argumentatus est: statutum est ut episcopali ordine inferiores clerici in diocesi sua causam agerent: atqui Fortunati, Felicissimique ac cæterorum causa apud nos discussa, de eaque jam dicta sententia est, atque adeo audiendi illi Romæ non sunt, nisi forte quis paucis illis desperatis et perditis magis credendum existimaverit, quam tanto episcoporum in Africa, aliorumque clericorum numero, qui priori anno de iis iudicarent, multoque plures fuerunt, quam qui nunc Fortunato adhærentes, ad sedem apostolicam appellarunt. Hanc ego genuinam verborum sententiam esse existimo: at si quis voces istas paucis de-

A speratis et perditis non in auferendi, sed dandi casu accipiendas esse contenderit, nec sic tamen Feli commentum extendet, aut Afrorum præsulum auctoritatem pontificiæ hic æquiparatum probabit; cum sensus tum esse possit: nisi forte pauci isti schismatici existimant, auctoritatem Afrorum antistitem nuquam esse, quam ut eorum sententiæ secundum ea, quæ de appellationibus decreta fuerunt, se subjicere debeant. Istud certum est, ibidem nullam Africanorum sedium cum romana cathedra comparationem institui, Fortunatumque et eius sectatores, desperatos et perditos dici propter hæresim ac scelera sua, non quia ad Pontificem appellaverant.

MONITUM.

Concilio Carthaginensi VII, ab Ecclesia catholica reprobo, epistolam S. Cypriani ad Jubianum græce et latine hic subjungimus ex *Collectione Canonica* Joannis Zonaræ, monachi, qui fuerat magnus Drungarius Bigla et primus a secretis imperatoris. Theodorus Balsamon epistolam Cypriani retulit quidem in suam quoque collectionem, sed episcoporum sententias prætermisit et concilii acta. LABB.

Synodus (1) Carthagine habita, cui præfuit magnus B Cyprianus, et sanctus martyr, cum esset episcopus Carthaginensis.

ΣΥΝΟΔΟΣ

Πάνορθη ἐπὶ Κυπριαῶν τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου Καρθηδόνος καὶ μάρτυρος.

JOANNIS ZONARÆ PRÆFATIO.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΟΝΑΡΑΕ.

Est hæc synodus ex omnibus antiquissima. Nam alii quidem antiquior est quæ Antiochiæ in Syria contra Paulum Samosatenum, Aureliano Romanorum imperatore, celebrata fuit; hæc vero vetustate illam quoque antecedit. Magnus siquidem Cyprianus (2) Decio imperatore martyrii cursum confecit: at vero longo intervallo post Decium Aurelianus fuit. Multi siquidem, Decio extincto, regnare imperatores, quibus demum Aurelianus in imperio suffectus est, itaque longe hæc synodus ex omnibus antiquissima. In ea porro quatuor supra octoginta episcopi congregati sunt, ac de iis qui, abdicata hæresi, resipiscunt, ac schismaticis qui ad Ecclesiam revertuntur, an baptizandi forent quæsitum. Jovianus siquidem episcopus nescio quis, et cum eo episcopi alii, ea de re an scilicet ejusmodi homines baptizare oporteret, Cyprianum per epistolam consuluerant. Tunc enim Navatus (3) quoque eorum sectæ qui Cathari, hoc est puri, dicebantur, se principem profitebatur, Romanæ Ecclesiæ presbyter, schismaticus proprie, non hæreticus. Nec enim in iis quæ ad dogmata pertinent, ullo pacto a Catholicis dissentiebat, sed qui adversis Christianæ reipublicæ temporibus, malo victi, succubissent, diisque immolassent, ad pœnitentiam non admittebat. Cum vero Ecclesiæ Romanorum præfactus eo tempore Cornelius, cum sibi subjectis episcopis, agitata quæstione eos quoque qui immolaverant ad pœnitentiam admittendos esse decrevisset; neque tamen Navatus aliquid de pertinacia remitteret, illum ab Ecclesiæ corpore excisum, quippe fratrum osorem, decreto promulgare. Alios vero ille sectatores nactus, seorsim conventus peragere, schismate que hinc inde suis gregalibus Ecclesiam lacere adortus est. Cum ergo de schismaticis et hæreticis esset a Joviano quæsitum, ad eum ejusque coepiscopos magnus Cyprianus, cum sua synodo rescribens, subjecit epistolam exaravit.

Αὐτὰ ἡ σύνοδος, πασῶν τῶν συνόδων προγενεστέρα ἐστὶ. Προτερεῖται μὲν γὰρ τῶν ἄλλων, ἢ ἐν Ἀντιοχείᾳ τῆς Συρίας γενομένη σύνοδος κατὰ Παύλου τοῦ Σαμοσαθίου, ἥτις ἐπὶ Ἀυρηλιανοῦ βασιλέως ἠθροίσθη αὐτὰ δὲ καίτοις ἀρχαιότερα ἐστὶν. Ὁ γὰρ μέγας Κυπριανός, ἐπὶ Δεκίου βασιλέως τὴν τῆς μαρτυρίας, ἤνυσε δρόμον, πολλοστὸς δ' ἐστὶν ὁ Ἀυρηλιανὸς πρὸς τὸν Δέκιον. Πολλοὶ γὰρ μετὰ τὸν Δέκιον ἐκράτησαν αὐτοκράτορες, μεθ' οὓς ὁ Ἀυρηλιανὸς τῆς βασιλείας ἤκωτο. Οὕτω μὲν οὖν προγενεστέρα πασῶν ἐστὶν. ἠθροίσθησαν δὲ ἐν αὐτῇ ἐπίσκοποι πρὸς τίσσασσιν ὀγδοήκοντα, ζητήσεως γενομένης, εἰ τοὺς ἐξ αἰρέσεως ἐπιστρέφοντας, καὶ τοὺς σχισματικούς βαπτίζεσθαι δεῖ προσερχομένους τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἰουλιανὸς γάρ τις ἐπίσκοπος ἀπίστευτε περιτότου τῶν θεῶν Κυπριανῶν, ἑρωτῶν, εἰ δεῖ τοὺς τοιοῦτους βαπτίζεσθαι. Τότε γὰρ καὶ ὁ Ναυάτος τῆς τῶν λεγομένων Καθαρῶν αἰρέσεως ἤρξαι, πρεσβύτερος γεγενῶς τῆς ἐκκλησίας Ρωμαίων, σχισματικὸς ὢν κυρίως, ἀλλ' οὐχ αἰρετικὸς. οὐ γὰρ πρὸς δόγματι τοῖς ὀρθόφρονι διεφύετο, ἀλλὰ τοῖς ἐν διωγμοῖς ὑποκυφασί τε καὶ θυσασιν ἀπηγόρευε τὴν μετένοιαν. Ἐπειδὴ ὁ τότε τῆς Ρωμαίων ἐκκλησίας προσηκῶς Κορηλῖος μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπων ζητήσαντες περὶ τοῦ εἰσαγομένου, ἐψηφίσαντο δίχεσθαι εἰς μετένοιαν, καὶ τοὺς ἐπίσαντας ὁ δὲ Ναυάτος τῆς οἰκείας ἐνοστάσεως οὐ μείλιτο, ἐξέκοψαν τῆς ἐκκλησίας ἐκείνου, καὶ ἀπεκήρυξαν ὡς μισάδελφον. Ὁ δὲ καὶ ἄλλους ὁμόφρονας ἰσχυρῶς, καθ' ἑαυτὸν ἐποιεῖτο παρασυνάξαι, καὶ σχίσμα παρὰ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπ' ἐκείνου καὶ τῶν αὐτῶ συγκατανοούντων ἐγένετο. Περὶ σχισματικῶν τοίνυν καὶ αἰρετικῶν ἑρωτήσαντος Ἰουλιανοῦ ἀντεπίστευτε αὐτῶ τε καὶ τοῖς συνεπισκόποις αὐτοῦ ὁ μέγας Κυπριανός, καὶ ἡ σὺν αὐτῶ σύνοδος τὴν ἐπιστολὴν ταύτην.

(1) Ex editione GL. Parisiensi in-fol. an. 1618, curante Frontone Duceo S. J.

(2) Errat hic Zonaras.

(3) Novatianus.

EPISTOLA MAGNI CYPRIANI

A

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ

Ad (1) Jovianum ejusque episcopos.

Cum in communi concilio essemus, dilecti fratres, legimus litteras a vobis missas, de iis qui ab hæreticis vel schismaticis baptizari visi sunt, venientibus ad catholicam Ecclesiam, quæ una est, in qua baptizamur et regeneramur. De quibus confidimus, vos quoque qui in illa ageris, catholice Ecclesie canonis firmitatem tenere: tamen quoniam nobiscum estis communionis participes, et propter communem dilectionem de eo querere voluistis, non novam sententiam neque nunc fundatam afferimus; sed quæ olim ab antiquioribus accuratissime et diligentissime fuit examinata, eam a vobis observandam vobis communicavimus, et conjungimus, id quoque nunc statuentes, quod semper fortiter stabiliterque tenuimus, ut nemo possit baptizari extra Ecclesie catholicæ Baptismum, qui unus est, et in sola catholica Ecclesia reperitur. Scriptum est enim: *Me reliquerunt fontem aquæ vivæ, et foderunt sibi lacus perforatos, qui aquam continere nequeunt.* Et rursus sacra Scriptura hoc præsignificans dicit: *Ab aqua aliena abstinete, et ex fonte alieno ne bibite.* Oportet autem aquam primum purgari et sanctificari a sacerdote, ut possit proprio Baptismate hominis qui baptizatur peccata eluere. Nam et per Ezechielem prophetam dicit Dominus: *Et aspergam vos aqua pura, et mundabo vobis cor novum, et spiritum novum dabo vobis;* et eum dicit Dominus in Numeris: *Et omnia quæ unget immundus, immunda erunt.* quomodo potest baptizans dare alii remissionem peccatorum, qui non potest propria peccata extra Ecclesiam dimittere? Sed et ipsa interrogatio quæ fit in Baptismate, est testis veritatis; dicentes enim ei qui examinatur: *Credis vitam æternam et remissionem peccatorum accipere?* nihil aliud dicimus, quam quod in catholica Ecclesia hæc dari possunt. Apud hæreticos autem, ubi Ecclesia non est, haberi non potest peccatorum remissio: et ideo qui hæreticorum patrocinium suscipiunt, vel debent interrogationem mutare, vel veritatem intueri. Necesse est etiam eum qui baptizatus est, inungi, ut accepta unctione, fiat Christi particeps. Sanctificare autem oleum non potest hæreticus, qui nec altare habet, nec Ecclesiam. Non potest autem omnino Chrisma esse apud hæreticos. Nobis enim clarum est, nullo modo apud illos sanctificari posse oleum ad gratiarum actionem. Scire enim, et non ignorare debemus quod scriptum est: *Oleum peccatoris non impinget caput meum.* Quod quidem etiam olim significavit sanctus Spiritus in Psalmis, ne forte abducias aliquis, et a recta via aberrans, apud hæreticos, Christi adversarius, innugatur. Quomodo autem pro eo qui baptizatus est peccabitur, non sacerdos, sed sacrilegus, et peccator? dicente Scriptura, quod *Deus peccatores non audit, sed si quis est pius ac religiosus, et ejus voluntatem*

(1) Jubaianum. At in edit. Pamel. et Rig. inscribitur ad Januarium et cæteros episcopos Numidas de baptizandis hæreticis. LABBE.

Κυπριανού πρὸς τὸν Ἰοβιανὸν καὶ ἐκεῖνον συνεπισκοπούς.

Ἐν κοινοβουλίῳ ὄντες ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ ἀνέγνωμεν γραμμὰτα ἀφ' ὑμῶν στάλεντα παρὰ τῶν τοῖς αἰρετικοῖς ἢ σχισματικοῖς δοκούντων βαπτίζεσθαι ἐρχομένων πρὸς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἧτις ἐστὶ μία, ἐν ἣ βαπτίζομεθα καὶ ἀναγεννώμεθα. Περὶ ᾧν καὶ πεποιθήμεν, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ἐκεῖνα ποαττόντας τὴν στερέωτητα τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας κατακρατεῖν· ὁμῶς ἐπεὶ συκοινωνοὶ ἡμῶν ἐστε, καὶ ζητῆσαι περὶ τούτου διὰ τὴν κοινὴν ἀγάπην ἠελήσατε, οὐ πρόσφατον γνώμη. οὐδὲ νῦν ἠδρασμένην προσφέρομεν, ἀλλὰ τὴν πάλαι ὑπὸ τῶν προγενεστέρων ἡμῶν μετὰ πάσης ἀκρίβειας καὶ ἐπιμελείας δεδοκιμασμένην, καὶ ὑφ' ὑμῶν παρατηρηθεῖσαν. κοινοῦμεθα ὑμῖν καὶ συζεύγνυμε, τοῦτο καὶ νῦν χειροτονοῦντες, ὅπως διὰ παντὸς ἰσχυρῶς καὶ ἀσφαλῶς κρατοῦντες μηδὲνα βαπτίζεσθαι δύνασθαι ἔξω τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐνὸς ὄντος βαπτίσματος, καὶ ἐν ὀνῃ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπάρχοντος. Γέγραπται γάρ· Ἐμὲ ἐγκατέλειπον πηγὴν ὕδατος ζῶντος, καὶ ἄρουραν ἐκτοῖς λάκκοις συντετριμμένους, καὶ μὴ δυναμίλους ὕδωρ συσχεῖν. καὶ πάλιν ἡ ἀγία Γραφή προμηνυούσα λέγει· Ἀπὸ ὕδατος ἀλλοτρίου ἀπόσχεσθε, καὶ ἀπὸ πηγῆς ἀλλοτρίας μὴ πῖντε. Δεῖ δὲ καθαρίζεσθαι, καὶ ἀγιάζεσθαι τὸ ὕδωρ πρῶτον ἀπὸ τοῦ ἱερέως, ἵνα δυναθῇ τῷ ἰδίῳ βαπτίσματι τὰς ἁμαρτίας τοῦ βαπτιζομένου ἀνθρώπου ἀποσμῦσαι. Διὰ τε Ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτου λέγει Κύριος· Καὶ θαντίσω ὑμᾶς καθαρῷ ὕδατι, καὶ καθαριῶ ὑμᾶς, καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν κεινὴν· καὶ πνεῦμα κεινὸν δώσω ἐν ὑμῖν. (Πῶς δὲ δύναται καθαρίσασθαι καὶ ἀγιάσασθαι ὕδωρ ὁ ἀκάθαρτος ὡν αὐτὸς. καὶ παρ' ᾧ πνεῦμα ἅγιον οὐκ ἐστὶ;) Ἀτόνος τοῦ Κυρίου ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς· Καὶ πάντων ᾧν ἄψεται ὁ ἀκάθαρτος, ἀκάθαρτα ἐσται, πῶς βαπτίζων δύναται ἄλλω δοῦναι ἄσεν ἁμαρτιῶν ὁ μὴ δυναθῆς τὰ ἴδια ἁμαρτήματα ἔξω τῆς Ἐκκλησίας ἀποθέσθαι; Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἐρώτησις ἢ ἐν τῷ βαπτίσματι γινομένη, μάρτυς ἐστὶ τῆς ἀληθείας. Λέγοντες γάρ τῷ ἐξεταζομένῳ, πιστεύεις αἰώνιον ζωὴν καὶ ἄσεν ἁμαρτιῶν λαμβάνειν, οὐκ ἄλλο τι λέγομεν, εἰ μὴ ὅτι ἐν τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ δοθῆναι δύναται. Παρὰ δὲ τοῖς αἰρετικοῖς ὅπου Ἐκκλησία οὐκ ἐστὶν ἀδύνατον ἁμαρτημάτων ἄσεν λαβεῖν, καὶ διὰ τοῦτο οἱ τῶν αἰρετικῶν συνήγοροι ἢ τὴν ἐπερώτησιν ἀλλάξαι ὀφείλουσιν, ἢ τὴν ἀλήθειαν ἐκδικῆσαι. εἰ μὴ τι αὐτοῖς καὶ τὴν Ἐκκλησίαν προσνέμουσιν, οὐς βάπτισμα ἔχον διαβεβαιούνται. Ἀνάγκη δὲ ἐστὶ καὶ χρίσθαι τὸν βεβαπτισμένον, ἵνα λαβὼν χρίσμα, μέτοχος γένηται Χριστοῦ. Ἁγιάσαι δὲ ἔλαιον οὐ δύναται ὁ αἰρετικὸς ὁ μῆτε θυσιαστήριον ἔχων, μῆτε ἐκκλησίαν, ὅθεν οὐ δύναται χρίσμα τὸ παράπαν παρὰ τοῖς αἰρετικοῖς εἶναι. Πρόδηλον γάρ ἐστιν ἡμῖν μηδαμῶς δύνασθαι ἀγιάζεσθαι παρ' ἐκείνοις ἔλαιον εἰς ὑχαριστίαν. Εἰδῆναι γάρ καὶ μὴ ἄγνωσθαι ὀφείλομεν, ὅτι γέγραπται· Ἐλαιον ἁμαρτωλοῦ τὴν κεφαλὴν μου μὴ λιπανάτω. Ὁ δὲ καὶ πάλαι ἐμνήστε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν ψαλμοῖς, μὴ πῶς ἐξηχιασθεῖς τις, καὶ ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ πλανηθεῖς παρὰ τοῖς αἰρετικοῖς τοῖς τοῦ Χριστοῦ ἀντιπάλαις χριστῇ. Πῶς δὲ εὔξεται ὑπὲρ τοῦ βάπτιστετος οὐχὶ ἱερέως, ἀλλ' ἱερόσυλος καὶ ἁμαρτωλός, λεγούσης τῆς Γραφῆς· ὅτι ὁ θεὸς ἁμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῆς ἦ, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποῦ, τούτου

facit, eum audit. Per sanctam Ecclesiam peccatorum A remissionem intelligimus : Quis autem dare potest id quod ipse non habet? vel quomodo potest operari spiritalia, qui Spiritum sanctum abiecit? Et ideo etiam renovari debet qui ad Ecclesiam accedit, ut intus per sanctos sanctificetur. Scriptum est enim : Sancti eritis, sicut et ego sanctus sum, dicit Dominus, ut qui in errorem seductus est, in vero et ecclesiastico Baptismate, ipse quoque hoc exuat, qui homo ad Deum accedens et sacerdotem quærens, in errore inventus in sacrilegium incidit. Est enim hæreticorum et schismaticorum hæresim probare, eos qui ab illis baptizati sunt comprobare. Non enim potest in parte valere; si enim non potuit is qui est extra habere spiritum, non potest venientem baptizare, cum sit unus Baptismus, et unus sanctus Spiritus, et una Ecclesia, a Christo Domino nostro dicente, ab initio supra Petrum apostolum fundata unitate. Et ideo quæ ab eis facta sunt, cum sint falsa et vana, omnia sunt reprobata. Neque enim potest esse Deo gratum et acceptum quod sit ab illis, quos Dominus hostes et adversarios dicit in Evangelis : Qui non est mecum, contra me est, et qui non colligit mecum, dispergit. Quin etiam beatus apostolus Joannes præcepta Domini servans, in Epistola præscripsit : Audivistis quod antichristus venit, et nunc etiam multi antichristi facti sunt. Unde cognoscimus quod extrema hora est. Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis. Unde et nos intelligere et cogitare debemus, si Dei inimici, et qui antichristi sunt nominati, Domini gratiam dare non possunt, ideo nos qui sumus cum Domino, et Domini unitatem tenemus, ut pro ejus dignitate suppeditanes, sacerdotium ejus in Ecclesia gerimus, quæcumque adversarii et ipsius generis hostes, et antichristi faciunt, reprobare, remove, et abjicere, et pro profanis habere debemus : iisque qui ab errore et perversitate veniunt, veræ et ecclesiasticæ fidei omnino cognitionem dare, divinæ potentis mysterium, et unitatis, et fidei, et veritatis.

ZONARAS. Epistola hæc, quoscumque ab hæreticis, aut schismaticis baptizatos, si ad Ecclesiam catholicam se recipiant, iterum baptizari jubet, eamque sententiam variis epichirematibus ac enthymemathibus, Scripturæque testimoniis confirmat. At vero secunda œcumenica synodus canone septimo, non omnes qui ex hæresi demigrant, Baptismo iterum expiandos, sed alios quidem si datis libellis suam præterea quisque hæresim omnemque a catholica et apostolica Dei Ecclesia alienum errorem execrentur, caractere notatos, hoc est sancto Chrismate inunctos admitti oportere decernit; alios vero omnes, eos quibus nonnullos nominatim designat, baptizari, atque ut (1) Græcos admitti jubet. Qui quidem etiam canon evo loco explicatus est : proindeque ejus canonis constitutionem a sanctis postea Patribus receptam haud fuisse facile apparet. Cum igitur de eadem re duo synodi contraria inter se decreta protulerint, po-

(1) Ethnicos.

ἀκούει; διὰ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας νοούμεν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· Τίς δὲ δύναται δοῦναι ὅπερ αὐτοὺς οὐκ ἔχει, ἢ πῶς δύναται πνευματικὰ ἐργάζεσθαι, ὁ ἀποβαλὼν Πνεῦμα ἅγιον; διὰ τοῦτο καὶ ἀνανεοῦσθαι ὀφείλει ὁ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐρχόμενος, ἵνα ἔσω διὰ τῶν ἁγίων ἁγιασθῆ· γέγραπται γάρ, ὅτι ἅγιοι ἔσεσθε, καθὼς ἐγὼ ἅγιος εἰμι, λέγει Κύριος. Ἴνα καὶ ὁ ἐπὶ πλάνης βουκοληθεὶς ἐν τῷ ἀληθείᾳ καὶ ἐκκλησιαστικῷ βαπτίσματι καὶ αὐτὸ τοῦτο ἀποδύσῃται, ὅς τις πρὸς Θεὸν ἐρχόμενος ἄνθρωπος καὶ ἱερεὶα ἐπιζητῶν ἐν πλάνῃ εὐρεθεὶς ἱεροσὺλον προσέπεισε. Δοκιμάζειν γὰρ ἐστὶ τὸ τῶν αἵρετικῶν καὶ σχισματικῶν βάπτισμα, τὸ συνουδοκεῖν τοῖς ὑπ' ἐπιτίμων βεβαπτισμένοις. Οὐ γὰρ δύναται ἐν μέρει ὑπερισχύειν· εἰ ἠδυνήθη βαπτίσει, ἴσχυσε καὶ ἅγιον Πνεῦμα δοῦναι· εἰ οὐκ ἠδυνήθη, ὅτι ἔξω ὢν Πνεῦμα ἅγιον οὐκ ἔχει, οὐ δύναται τὸ ἐρχόμενον βαπτίσει ἐνὸς ὄντος τοῦ βαπτίσματος, καὶ ἐνὸς ὄντος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ μιᾶς Ἐκκλησίας ὑπὸ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐπάνω Πέτρου τοῦ ἀποστόλου ἀρχῆθεν λέγοντος ἐνότητος τεθεμελιωμένης. Καὶ διὰ τοῦτο τὰ ὑπ' αὐτῶν γινόμενα ψευδῆ καὶ κενὰ ὑπάρχοντα πάντα ἐστὶν ἀδόκιμα. Οὐδέ γὰρ δύναται δεκτὸν καὶ αἰετὸν εἶναι παρὰ Θεῷ τῶν ὑπ' ἐκείνων γινόμενων, οὐδ' ὁ Κεῖρος πολέμιους καὶ ἀντιπάλους αὐτοῦ λέγει ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις· Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστὶ, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. Καὶ ὁ μακάριος ἀπόστολος Ἰωάννης ἐντολὰς Κυρίου τηρῶν, ἐν τῇ Ἐπιστολῇ προέγραψεν· Ἠκούσατε ὅτι ὁ Ἀντίχριστος ἐρχεται, καὶ νῦν δὲ Ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν, ὅθεν γινώσκουμεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. Ἐξ ἡμῶν ἦλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν μεθ' ἡμῶν. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς συνίεναι ὀφείλομεν καὶ νοεῖν ὡς οἱ ἐχθροὶ Κυρίου καὶ οἱ Ἀντίχριστοι ὀνομα-

σμένοι δυνατοὶ οὐκ εἶεν χάριν δοῦναι τοῦ Κυρίου καὶ διὰ τοῦτο ἡμεῖς τῷ Κυρίῳ ἴοντες, καὶ ἐνότητι Κυρίου πραττοῦντες, καὶ κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ χορηγοῦμενοι, τῆς ἱερατείας αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ λειτουργοῦντες, ὅσα οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, τούτεστι πολέμοι καὶ Ἀντίχριστοι ποιούσιν, ἀποδοκιμάσαι, καὶ ἀποποιήσαι καὶ ἀπορρίψαι, καὶ ὡς βέβηλα ἔχειν ὀφείλομεν, καὶ τοῖς ἀπὸ πλάνης καὶ στρεβλότητος ἐρχομένοις ἐπὶ γνώσει τῆς ἀληθείης καὶ ἐκκλησιαστικῆς πίστεως δοῦναι καθόλουθείας δυνάμεως μυστήριον, ἐνότητός τε καὶ πίστεως καὶ ἀληθείας.

ZONAPAS. Αὕτη ἡ ἐπιστολὴ, καθάπαξ τοὺς ὑπὸ αἵρετικῶν ἢ σχισματικῶν βαπτιστένας προσερχομένους τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ βαπτίζεσθαι διατάσσεται καὶ ἐν διαφόρων ἐνθυμημάτων, καὶ ἐπιχειρημάτων καὶ ῥητῶν γραφικῶν τὸν οικεῖον λόγον κατασκευάζει. Ἐδὲ δευτέρα οἰκουμένη συνόδος ἐν κανόνι αὐτῆς ἐβδόμῃ οὐ πάντας ἐξ αἱρέσεων ἐπιστρέφοντας, ἀνωθεν κελεύει βαπτίζεσθαι, ἀλλ' ἀπαριθμῆι τινὰς μὲν δεῖν διέχεσθαι διδόντας λεβέλλους, καὶ ἀναθεματίζοντας τίνα τε οικεῖαν αἵρεσιν ἕκαστον, καὶ πᾶσαν μὴ φρονοῦσαν, ὡς ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία φρονεῖ. σφραγισμένους ἦτοι χρομένους τῷ ἁγίῳ μύρῳ· τοὺς δὲ λοιποὺς πάντας, ὧν τινὰς καὶ ὀνομαστικὰ καταλέγει, βαπτίζεσθαι ὀρίζεται, δεχομένους ὡς Ἑλληνας. Ὅς δὴτα κανὼν καὶ ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ ἐξήγηται· Ὅθεν φαίνεται, ὅτι οὐκ ἐδέχθη παρὰ τῶν μετέπειτα πατέρων ἁγίων ἡ διαταγὴ αὕτη. Ἐναντία τοίνυν ἐν τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ τῶν δύο συνόδων εἰσαγορευῶν τὰ τῆς δευτέρας κρατεῖ συνόδου, ὅτι τε μεταγενεστέρα ἐστὶ, καὶ ὅτι οἰκουμένη, ἐν ἧ πάντων ἐκ πάντων τῶν πατριαρχικῶν θρόνων

hoc habenda est secundæ synodi constitutio, quippe A quæ et posterior fuit et hæcumenica, in qua omnes scilicet quicumque patriarcham sedem obtinent, aut ipsimet patriarchas, aut ipsorum legati affuerunt. Porro hunc canonem nequaquam a sanctis Patribus universis receptum fuisse, vel ex secundo canone synodi in Trullo habitæ, quæ sexta dicitur, intelligi licet. Ibi namque sancti Patres eis canonibus quorum rata auctoritas esse debet sigillatim enumeratis, de hoc canone totidem omnino verbis ita pronuntiant. Præterea vero, inquirunt, et a Cypriano, qui Afrorum regionis fuit archiepiscopus, et martyr, et a synodo quæ sub eo fuit editum canonem, qui in illorum præsulum locis tantummodo juxta traditam ab eis consuetudinem servatus est. Ex hoc loco igitur, prisnis quoque temporibus canonem hunc nequaquam apud omnes valuisse facile apparet. Hic igitur B est textus epistolæ: Quæ vero in communis disceptatione dictæ sunt a singulis, qui in synodo convenerant, ita se habent:

Cyprianus dixit:

Audistis, collega dilectissimi, quid mihi Jubaius, oepiscopus noster, scriperit constulens medlocritatem nostram de illicito et profano hæreticorum Baptismo, et quid ego ei rescripserim, censens heet, quod semel atque iterum et sæpe consulimus hæreticos ad Ecclesiam venientes Baptismo (Ecclesie) baptizari et sanctificari oportere. Item lectæ sunt vobis et aliæ litteræ Jubaiani, quibus pro sua sincera et religiosa devotione ad epistolam nostram responderens, non tantum consentit, sed etiam instructum se esse gratias confessus egit. Superest ut de hac ipsa re quid singuli sentiamus, proferamus, neminem judicantes, ut a jure communionis aliquem, si diversum senserit, amoventes. Neque enim quisquam nostrum episcopum se (esse episcoporum) constituit, aut tyranneo terrore ad obsequendi necessitatem collegas suos adigit, quando habent omnis episcopus pro licentia libertates et potestatis, suæ arbitrium proprium, tamquam judicari ab alio non possit cum nec ipse possit alterum judicare: sed exspectemus universi judicium Domini Nostri Jesu Christi, qui unus et solus habet potestatem et præponendi nos in Ecclesie suæ gubernatione, et de actu nostro judicandi.

1. Cæcilius a Bilta dixit:

Ego unum Baptismo in Ecclesia sola scio, et extra Ecclesiam nullum. Hoc erit unum, ubi spes vera est, et fides certa. Sic enim scriptum est: Una fides (una) (1) spes unum Baptisma (Ephes. iv. 5). Non apud hæreticos, ubi spes nulla est, et fides falsi, ubi omnia per mendacium aguntur, ubi exorcizat dæmoniachus: sacramentum interrogat, cujus os et verba cancer emittunt: fidem dat infidelis, veniam delictorum tribuit sceleratus, et in nomine Christi tingit Antichristus: Benedictus a Deo maledictus: vitam pellicetus mortuus, pacem dat impacificus, Deum invocat blasphemus, sacerdotium administrat profanus, ponit altare sacri-

(1) Absunt hæc et nonnulla alia a græco contextu ad quem exacta fuit Latina versio a Gentiano Hervelo. LABBE.

συνήσαν, ἢ οἱ πατριάρχαι αὐτοί, ἢ τοπιηρίται, ὅτι δὲ οὐκ ἰδέχθη ὁ παρῶν κανὼν παρὰ πάντων τῶν ἁγίων πατέρων, δηλοῦται καὶ ἐκ τοῦ δευτέρου κανόνος τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ γενομένης συνόδου λεγομένης ἑκτῆς· ἀπορίθησαν γὰρ ἐν αὐτῷ οἱ συνόδου ἅγιοι πατέρες ἐκείνης ποιούμενοι τῶν ὀφειλόντων κρατεῖν κανόνων, ταῦτα περὶ τοῦ κανόνος τούτου ῥήμασιν αὐτοῖς διεξῆλθον. Ἔτι μὴν καὶ τὸν ὑπὸ Κυπριανοῦ τοῦ γενομένου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀφρῶν χώρας, καὶ μάρτυρος, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν συνόδου ἐκτεθέντα κανόνα, ὃς ἐν τοῖς τῶν προΐδρων τόποις καὶ μόνοις κατὰ τὸ παραδοθὲν αὐτοῖς ἔθος ἐκράτησεν. Ἐνετίθει οὖν δεικνύται, ὅτι καὶ ἀρχῆθεν, οὐ παρὰ πάντων ἢ ἐνεργῶν ὁ κανὼν. Ταῦτα μὲν οὖν τὰ τῆς ἐπιστολῆς· Αἱ δὲ ἐν τῇ κοινῇ διασκέψει δοθεῖσαι γινώμει κατ' ἐκάστου τῶν ἐν τῇ συνόδῳ συνελεγεμένων, ἔχουσιν οὕτως κατ' ἐπιτομήν.

Κυπριανὸς εἶπεν·

Ἐκούσατε, ἀγαπητοὶ συνεπίσκοποι, τί μοι ἔγραψεν Ἰοβιανὸς, ὁ συνεπίσκοπος ἡμῶν, συμβουλήν παρὰ τῆς μετριότητός μου θεουμένουσ λαβεῖν περὶ τοῦ ἀνοήτου καὶ ἀνόμου βαπτίσματος τῶν αἰρετικῶν, καὶ τί ἐγὼ αὐτῷ ἀντέγραφα δογματίζων, ὃ ἀπᾶν καὶ δεύτερον καὶ πολλὰκις ἐκρίναμεν, τοὺς αἰρετικοὺς προσερχομένους τῇ Ἐκκλησίᾳ βαπτίσματι βαπτίζεσθαι δεῖν, καὶ ἀγιάζεσθαι. Ἐπειτα δὲ ἀνεγνώσθη ὑμῖν καὶ ἄλλα γράμματα Ἰοβιανοῦ, δι' ἃ κατὰ τὸ αὐτοῦ εὐσεβὲς ἀντέγραμμα σὺ μόνον ἡμῖν συνευλόγησεν, ἀλλὰ καὶ τῇ ἐπιγνώσει τῆς ἀλήθειας χάριτι ὁμολόγησεν. Ἐπόλειπον οὖν περὶ αὐτοῦ ἕκαστος ἡμῶν φρονεῖ, εἰπεῖν μηδενὸς ἀπ' ἡμῶν ἐν τούτῳ κρινόμενου, μηδὲ εἰ ἐναντία φρονοῖ, καὶ ἀκοινωνήτου γενομένου. Οὔτε γὰρ τις ἐπίσκοπος ἑαυτὸν καθίστησιν, οὐδὲ τυραννικῆ ἀυθαδείᾳ εἰς ἀνάγκην τοῦ ἐπιθεῖν αὐτῷ τοὺς συνεπισκόπους βιάζεται, ὅπως εἰς ἕκαστος ἐπίσκοπος ἔξουσιν ἔχει πρᾶτται ἐλευθερίως, ἃ φρονεῖ· ὡς γὰρ αὐτοῦ ἄλλον κρῖναι οὐ δύναται, οὕτως οὐδὲ ὑπὸ ἄλλου κρῖνεται. Περιμένοντες γὰρ πάντες τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κρίσιν, ὃς μόνος ἔξουσιν ἔχει ἐπίσκοπον καθίστην ἐν τῇ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν πρᾶξιν ἐξετάζειν καὶ δοκιμάζειν.

Καικίλλιος Λιθεράριος εἶπεν·

Ἐν βαπτίσμα ἐν μόνῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ οἶδα, καὶ ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας, οὐδαμοῦ. Ἐνθα γὰρ ἐστὶ τὸ ἐν βαπτίσμα, ὅπως καὶ ἐλπὶς ἀληθείας ἐστὶ, καὶ πίστις. Οὕτω γὰρ γέγραπται, μία πίστις, ἐν βαπτίσμα. Οὐ γὰρ τοῖς αἰρετικοῖς, κατ' οἷς οὐδεμία πίστις καὶ ἐλπὶς, ὅπου πάντα ψευδῆ, ὅπου ἐξορκίζει δαιμονιζόμενος, μυστήριον ἐρωτᾷ, οὐ τὸ σέομα λοιμῶδη καὶ ἰώδη φεγγεταί· πίστιν δὲ διδωσιν ἄπιστος, ἄρσιν ἁμαρτιῶν παρέχει ἁμαρτωλὸς, καὶ εἰς ὄνομα Χριστοῦ βαπτίζει Ἀντιχριστος, ὑπισχυσίται ζωὴν νεκρῶς, εἰρήνην διδωσιν εἰρήνης ἀλλότριος, θεὸν ἐπικαλεῖται βλάσφημος, ἱερατικῆ κέρχηται ἀσεβῆς, θυσιαστήριον πρωτεῖθσεν ἱερόσυλος, θεῷ θυσίαν προσφέρει ὁ διαβόλη ὑπηρετῶν. Οἱ αὐτοὶς συνηγοροῦντες ἐπὶ πάντων ταῦτα πάντα ψευδῆ εἶναι περὶ τῶν αἰρετικῶν. Ἰδοὺ πιστὴ ἀναγκάζεται ἡ Ἐκκλησία συνευδοκεῖν, ἐνᾷ χωρὶς βαπτί-

legus, Deo sacrificium offert qui diabolo servit. Dicant, qui illis assistunt, hæc omnia falsa esse de hæreticis. Ecce ad qualia Ecclesia consentire cogitur, ut sine Baptismo ac venia delictorum communicare compellatur, quam rem fratres fugere ac vitare debemus, et a tanto scelere nos separare, et unum baptismum tenere, quod soli Ecclesiæ a Deo concessum est.

2. Primus Felix a Migirpa dixit:

Censeo omnem hominem ab hæresi venientem Baptizandum. Frustra enim illic putat se esse baptizatum, cum non sit Baptisma, nisi in Ecclesia unum et verum, quia et Deus unus et Ecclesia una, in qua stat unum Baptisma et sanctificatio, et quæcumque alia ad salutem et vitam æternam spectant, perliciuntur. Nam quæ extra Ecclesiam exercentur, nullum habent salutis effectum.

3. Polycarpus ab Adrumeto dixit:

Qui hæreticorum Baptisma probant nostrum reprobum efficiunt.

4. Novatus a Tamugade dixit:

Libet sciamus omnem Scripturam testimonium reddere de salutari Baptismo, debemus tamen fidem nostram exprimere, ut hæreticos et schismaticos ad Ecclesiam venientes, qui pseudobaptizati videntur, vero Baptismo baptizemus. Et ideo omnes qui ad Ecclesiam conversi sunt, omnes baptizavi, et quicumque ex clero ordinati videbantur inter laicos recepi.

5. Nemesianus a Thubunis dixit:

Baptisma quod dat hæreticus et schismaticus non esse verum, ubique in Scripturis sanctis declaratum est: quoniam ipsi præpositi eorum falsi Christi sunt et falsi prophetæ.

6. Januarius a Lambese dixit:

Secundum Scripturarum sanctorum auctoritatem decerno hæreticos omnes baptizandos, et sic in Ecclesiam sanctam admittendos.

7. Lucius a Castrogalba dixit:

Cum Dominus in Evangelio dixerit: *Vos estis sal terræ; si autem sal in salinatum fuerit in quo salietur?* et manifestum sit hæreticos, id est hostes Dei, non posse quemquam spiritali confessione vivificare, quod infatigati sint, et extra Ecclesiam, accedentes eos sancto Baptismate baptizare debemus.

8. Crescens a Cirta dixit:

Cen-eo et ipse hæreticos et schismaticos qui ad catholicam Ecclesiam voluerint venire, non ante recipiendos quam exorcizati et baptizati fuerint, exceptis iis qui in Ecclesia catholica fuerint ante baptizati et ab ea defecerint: ita tamen ut per manus impositionem in pœnitentiam Ecclesiæ reconcilientur.

9. Nicomedes a Segermis dixit:

Mea sententia hæc est, ut hæretici ad Ecclesiam venientes baptizentur, eo quod nullam foris peccatorum remissionem consecuti sint ad hæreticis baptizati.

ματος και ἀφέσεως ἁμαρτιῶν τοιοῦτοις συγκακωνήση. Ὅθεν, ἀδελφοί; φεύγειν, και ἐκκλίνειν ὀφείλομεν, και χωρίζειν ἑαυτούς ἀπό τοιούτων πλαμμελημάτων, και ἐν βάπτισμα κατέχειν τὸ μόνον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ διδωρημένον.

Πρίαμος ἀπὸ Μαστρίπης εἶπε·

Δογματίζω πάντα ἄνθρωπον ἀπὸ αἱρέσεως ἐρχόμενον, δεῖν βαπτίζεσθαι. Μάτῃν γὰρ αὐτὸν ἐκεῖ βεβαπτισθαι, μὴ ὄντος, εἰ μὴ ἐνὸς βαπτίσματος, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μόνῃ, ἐπεὶ και ὁ Θεὸς εἷς, και βάπτισμα ἐν, και ἐκκλησία μία, ἐν ἧ τὸ βάπτισμα και ὁ ἀγιασμός και ὅσα ἄλλα εἰς σωτηρίαν και εἰς ζωὴν αἰώνιον ἐπιτελεῖται. Τὰ γὰρ εἴω τῆς Ἐκκλησίας γινόμενα, εἰς οὐδὲν τούτων ἀφεικνύεται.

Πολύκαρπος Ἀδραμέντου εἶπεν·

Οἱ τὸ τῶν αἱρετικῶν βάπτισμα δοκιμάζοντες, τὸ ἡμίτερον ἀδόκιμον ποιοῦσι.

B

Νουσάτος (1) ἀπὸ Θαννοῦ βασιλέως εἶπε·

Πᾶσαι (2) αἱ γραφαὶ μαρτυροῦσι περὶ ἐνὸς και μόνου τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ βαπτίσματος σωτηρίου. ὀφείλομεν τὴν ἡμετέραν πίστιν ὁμολογῆσαι ἵνα τοὺς αἱρετικούς και σχισματικούς προσερχομένους τῇ Ἐκκλησίᾳ μετὰ τὸ ψευδὲς ἐκείνων βάπτισμα τῷ ἀληθεῖ βαπτισώμεν. Καὶ διὰ τοῦτο ἐγὼ τοὺς ἐκεῖθεν ἐλθόντας πάντας ἰδάπτισα, και τοὺς ἀπὸ κλήρου αὐτῶν λαϊκοὺς ἴστησα.

Νεμεισιανὸς ἀπὸ Θουδούων εἶπε·

Βάπτισμα ὁ διδῶσιν αἱρετικὸς και σχισματικὸς μὴ εἶναι ἀληθὲς πᾶσαι αἱ γραφαὶ μαρτυροῦσιν, ἐπεὶ αὐτοὶ προεστῶτες αὐτῶν ψευδοχριστοὶ εἰσι και ψευδοπροφῆται.

Ἰανουάριος ἀπὸ Λαβῆς εἶπε·

Κατὰ τὰ προστάγματα τῶν ἁγίων Γραφῶν κρίνω δεῖν πάντας τοὺς αἱρετικούς βαπτίζεσθαι, και οὕτως εἰς τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν προσδέχεσθαι.

Λούκιος ἀπὸ Γαστρογαλβῆς εἶπεν·

Ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ φησὶν, Ἵμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς, ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωραθῆ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; ὅποτε οὖν σαφὲς ἐστὶ τοὺς αἱρετικούς τουτέστιν ἐχθρούς τοῦ Θεοῦ, μὴ δεῖν δύνασθαι ζοποιῆσαι τινα πνευματικῆ ὁμολογία μωραθέντας αὐτούς και εἴω ὄντας τῆς Ἐκκλησίας, ἁγίῳ βαπτισματι βαπτίζειν αὐτούς ἐρχομένους ὀφείλομεν.

Κρίσις ἀπὸ (3) Κρήτης εἶπε·

Καὶ αὐτὸς τοὺς αἱρετικούς και σχισματικούς, ὅποτεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν καθολικὴν ἐλθῶσι, μὴ πρότερον δεχθῆναι πρὶν ἐξορκισθῶσι και βαπτισθῶσι. χωρὶς ἐκείνων τῶν (4) τῇ Ἐκκλησίᾳ βαπτισθέντων και ἀποστάντων. Οὗτοι γὰρ ὀφείλουσι μετανοήσαντες χειροθεσίας μόνῃς τυχεῖν.

D

Νικομήδης ἀπὸ (5) Σεργιμίων εἶπεν·

Ἢ ἐμὴ ἀπόφασις αὕτη ἐστὶν· ἵνα οἱ αἱρετικοὶ τῇ Ἐκκλ.

(1) Forte Νουθέτος.

(2) Lege ἐκεῖ πᾶσαι.

(3) Lege ἀπὸ Κρήτης.

(4) Lege τῶν ἐν τῇ.

(5) Forte pro Σεργιμίων.

10. Secundianus a Carindia dixit :

Cum Dominus noster Jesus Christus dicat : *Qui non est mecum contra me est*, et Joannes apostolus eos qui ab Ecclesia exeunt, antichristos dicat. Impossibile enim est ut ipsi gratiæ Dei et salutari baptismo inserviant ; et ideo censeo eos qui ad Ecclesiam confugiunt et a nobis esse baptizandos.

11. Felix a Bagai dixit :

Sicut cæcus cæcum ducens simul in foveam cadunt, ita hæreticus hæreticum baptizans simul cum eo in mortem cadit : et ideo baptizandus est apud nos hæreticus, ne nos vivi mortuis communicemus.

12. Successus ab Abbir Germaniceana dixit :

Hæreticis aut nihil licet, aut totum licet : si possunt baptizare, possunt et dare Spiritum sanctum ; si autem non habent, nec baptizare spiritualiter possunt : propterea censeo hæreticos baptizandos esse.

13. Fortunatus a Thucabori dixit :

Qui extra Ecclesiam sunt, et contra Christum stantes, ut qui oves ejus et gregem spargunt, baptizare foris non possunt.

14. Sedatus a Tuburbo dixit :

Omnibus viribus nitendum est, ne quis hæretico errore infectus et tinctus singulare et verum Ecclesiæ baptismum detrectet accipere, quo quisquis non fuerit baptizatus, a regno caelorum fit alienus.

15. Privatus a Sufetula dixit :

Si hæresis a Deo est, habebit hæreticus et indignitatem divinam. Si vero a Deo non est, quomodo gratiam Dei aut habere, aut conferre alicui potest ?

16. Munnulus a Girba dixit :

Domino dicente : *Baptizate omnes gentes in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti*, manifeste scimus hæreticos non habere nec Patrem, nec Filium, nec Spiritum sanctum. Debent igitur venientes ad Ecclesiam baptizari, ut renascantur.

17. Politianus a Mileo dixit :

Justum est in Ecclesia baptizari eum, qui ab hæresi venit.

18. Theognis ab Hippone Regio dicit :

Secundum sacramentum Dei gratiæ caelestis, quam accepimus, baptismum quod est in Ecclesia sancta novimus.

19. Dativus a Badis dixit :

Nos quantum in nobis est, hæreticis non communicamus, nisi baptizari in Ecclesia fuerint, et remissionem peccatorum acceperint.

20. Privatus a Susibus dixit :

Qui hæreticorum baptismum probat, quid aliud quam hæreticis communicat ?

21. Hortensianus a Laribus dixit :

Nos unum baptismum, quod non nisi in Ecclesia novimus, Ecclesiæ vindicamus.

Α σία προσερχόμενοι βαπτισθῶσιν, ἐπεὶ μηδεμίαν ἔξω ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰληρασεν ὑπὸ τῶν ἰαίρετικῶν βαπτισθέντες.

Σεκουδιανὸς ἀπὸ Καρινδίας εἶπεν·

Ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει· Ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἔστι. Καὶ Ἰωάννης ὁ ἀπόστολος τοὺς ἐξερχομένους τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιχριστοὺς ὀνομάζει. Ἀδύνατον γὰρ ἔστιν αὐτοὺς ὑπηρετῆσαι χάριτι Θεοῦ, καὶ σωτηρίῳ βαπτίσματι· καὶ διὰ τοῦτο κρίνω τοὺς τῆ Ἐκκλησία προσελθόντας βαπτισθῆναι παρ' ἡμῶν.

Φίληξ ἀπὸ Γαματῶν εἶπεν·

Ὅς τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγῶν ἅμα εἰς βόθρον ἐπιπίπτουσι, οὕτω καὶ αἰρετικὸς αἰρετικὸν βαπτίζων τῷ βαπτισμένῳ συναποθνήσκει. Καὶ διὰ τοῦτο παρ' ἡμῶν τὸν αἰρετικὸν βαπτισθῆναι δεῖ, ἵνα μὴ ἡμεῖς οἱ ζῶντες νεκροῖς κοινωνήσωμεν.

Σουκέντιος ἀπὸ Ἀβιργεμανικιανῆς εἶπεν·

Αἰρετικοῖς ἢ οὐδὲν ἔξιστιν, ἢ πάντα· εἰ δύνανται βαπτίσει, δύνανται καὶ Πνεῦμα ἅγιον δοῦναι· ἐπεὶ δὲ μὴ ἔχουσιν, οὐδὲ πνευματικῶς βαπτίζουσι· καὶ διὰ τοῦτο κρίνω δεῖν τοὺς αἰρετικοὺς βαπτίζεσθαι.

Φουρτουάτος ἀπὸ Θουρχαβῶρ εἶπεν·

Οἱ ἔξω τῆς Ἐκκλησίας ὄντες, καὶ ἑκαντίοι τῷ Χριστῷ, ὡς τὰ πρόβατα, καὶ τὴν ἀγέλην αὐτοῦ σκορπίζοντες, βαπτίζεν ἔξω οὐ δύνανται.

Θήδατος ἀπὸ Θουρβῶν εἶπε·

Πάση δυνάμει ἀγωνιστέον, ἵνα μὴ ὁ τῶν αἰρετικῶν πλάνη ἀφίει, τὸ μόνον τῆς Ἐκκλησίας βάπτισμα διαστάση λαθεῖν, ὥς τις μὴ βαπτισθεὶς, ἀλλοτριούται τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας.

Προβατιανὸς ἀπὸ Σοφειτῆς εἶπεν·

Εἰ ἀπὸ Θεοῦ ἢ αἰρίσις ἔστιν, ἔξει αἰρετικὸς καὶ δωρεάν Θεοῦ. Εἰ δὲ μὴ ἔστιν ἀπὸ Θεοῦ, πῶς δύναται αὐτὸς ἔχειν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ ἄλλω δοῦναι ;

Μανούαλος ἀπὸ Γέρβης εἶπε·

Τοῦ Κυρίου λέγοντος. Βαπτίσατε πάντα τὰ ἔθνη εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, οἶδαμεν σαφῶς τοὺς αἰρετικοὺς, μᾶτε Πατέρα ἔχουν, μᾶτε Υἱὸν, μᾶτε ἅγιον Πνεῦμα· δεῖ οὖν ἐρχομένους εἰς τὴν Ἐκκλησίαν βαπτίζεσθαι, ἵνα ἀναγεννηθῶσιν.

Πολιτιανὸς ἀπὸ Μίλεως εἶπεν·

Ορθὸν ἔστι τὸν ἀπὸ αἰρίσεως ἐρχόμενον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ βαπτίζεσθαι.

Θέοργις ἀπὸ Ἰππῶνος ῥηγίου εἶπεν·

Ἀκολούθως τῷ μυστηρίῳ τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς οὐρανίου χάριτος, ἣν εἰληφαμεν, βάπτισμα, ὃ ἔστιν ἐν τῇ ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ, οἶδαμεν.

Διατίους ὁ Σαάδης εἶπεν·

Ἡμεῖς ὁ ἐφ' ἡμῶν ἔστιν. αἰρετικοῖς οὐ κοινωνοῦμεν, ἐὰν μὴ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ βαπτισθῇ, καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λάβῃ.

Προβάτος ἀπὸ Ζοφιστοῦ εἶπεν·

Ὁ δοκιμάζων παρὰ τοῖς αἰρετικοῖς βάπτισμα εἶναι, τί ἄλλο, ἢ τοῖς αἰρετικοῖς κοινωνεῖ ;

Ορτησιανὸς ἀπὸ Λαβούρης εἶπε.

Καὶ ἡμεῖς ἐν βάπτισμα, ὅπερ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ οἶδαμεν, τοῦτο τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐκδικοῦμεν.

22. Cassius a Macomadibus dixit :

Cum baptismata duo esse non possint, qui hæreticis baptismata concedit, baptismata sibi ipsi tollit. Censeo itaque baptizandos esse hæreticos, cum ad Ecclesiam venerint, absque his qui ab Ecclesiæ fidelibus separati, ab hæresis tenebras transierant quos redeuntibus oportet per manus impositionem restituere.

23. Januarius a Vico Cæsaris dixit :

Si non obtemperat errori veritati, multo magis veritas non consentit errori. Et ideo nos Ecclesiæ assistimus, in qua præsidemus, ut quos Ecclesia non baptizavit baptizemus.

24. Secundinus a Carpis dixit :

Si christiani sunt hæretici, cur in Ecclesia Dei non sunt? Sin autem christiani non sunt, fiant. Unde constat super filios alienos et sobolem Antichristi Spiritum sanctum per manus compositionem tantummodo non posse descendere.

25. Victorinus a Thabræa dixit :

Si hæreticis baptismata dare, quid adversus illos agimus, ut hæreticos illos appellamus?

26. Alius Felix ab Uthina dixit :

Confirmare debemus ut omnes hæretici qui ad Ecclesiam accurrunt, baptizentur, ut omnis externa perversitas purgata et sanctificata in melius reformetur.

27. Quietus a Baruch dixit :

Si illi qui apud hæreticos baptizantur remissionem peccatorum et vitam æternam consequuntur, cur ad Ecclesiam veniant? Sin autem ad poenitentiam veniant, in qua baptismate vivificantur, quod est in Ecclesia catholica, baptizari et sanctificari debent.

28. Castus a Sicca dixit :

Qui, contempta veritate, præsumit consuetudinem sequi, aut circa fratres invisus est, quibus veritas revelata est, aut circa Deum ingratus est, qui revelavit.

29. Eueratius a Themis dixit :

Venturas ad Ecclesiam hæreses integro et catholico baptismate baptizari debent, ut a peccatis purificati sanctificentur.

30. Liborius Vagontis dixit :

Dominus dixit: *Ego sum veritas*; itaque veritate manifestata cedat consuetudo veritati, ut etsi in præteritum quis in Ecclesia hæreticos non baptizabat, nunc baptizare incipiat.

31. Lucius a Thebeste dixit :

Hæreticos blasphemos et iniquos verbis variis Scripturas sacras adulterantes anathemate percuti oportet atque idcirco tales exorcizare ac baptizare debemus.

32. Eugenius ab Amedera dixit :

Et ego hoc idem censeo; hæreticos baptizandos esse.

A Κάσιος ἀπὸ (1) Κομαζῶν εἶπεν·

Ἐπεὶ δύο βαπτίσματα εἶναι οὐ δύναται, ὁ συγχωρῶν τοῖς αἰρετικοῖς βάπτισμα, ἐαυτὸν τοῦ βαπτίσματος ἀποστερεῖ· διὸ ἐπικυρῶ αἰρετικὸς βαπτίζων εἶναι, ὅταν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἔρχονται, χωρὶς τῆς τῆς Ἐκκλησίας τῶν πιστῶν χωρισθῆναι, καὶ ἐκτελεῖ τῆς ἐκτελεῖ τῆς αἰρέσεως προδότης, οὗς δεῖ ἐκπεπληθύντας, μὴν τῆ χειροθεσίᾳ προσλαβῆσθαι.

Ἰανουάριος ἀπὸ Οὐβικῶν εἶπεν·

Εἰ μὴ συγκατατίθεται ἡ πλάνη τῆ ἀλήθειᾳ, πῶς μὲν-λον ἡ ἀλήθεια οὐ συγκατατίθεται τῆ πλάνῃ. Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς συνιστάμεθα τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐν ἧ καὶ (2) προσηλωθήμεθα, ἵνα τοὺς ἐν αὐτῇ μὴ βαπτισθέντας βαπτίσωμεν.

Σεκουνδίνος ὁ ἀπὸ (3) Κηλπῶν εἶπεν·

Εἰ χριστιανοὶ εἶεν οἱ αἰρετικοί, τί οὐκ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ εἶεν; εἰ δὲ μὴ χριστιανοὶ εἶεν, γενέσθωσαν. ἤδη οὖν ἐπάνω υἱὸν ἀλλοτριῶν καὶ ἀπορίας Ἀντιχρίστου, διὰ μόνης Χειροθεσίας, μὴ δύνασθαι ἄγειν Πνεῦμα κατελεῖν.

Οὐκτερίνος ἀπὸ Θαβάκων εἶπεν·

Εἰ ἔξεστι τοῖς αἰρετικοῖς βαπτίσαι, καὶ ἄγειν Πνεῦμα δοῦναι καὶ ἄρσιν ἁμαρτιῶν, τί αὐτῶν καταψενδόμεθα, ἵνα αὐτοὺς αἰρετικοὺς ὀνομάσωμεν;

Ἄλλος Φιλιππῆ ἀπὸ Θυίνης εἶπεν·

Ὅψιδομεν διαβεβαίωσαι ἵνα πάντες οἱ αἰρετικοὶ ὅτι προσερχόμενοι τῇ Ἐκκλησίᾳ βαπτισθῶσιν, ὅπως ἡ ἔξω γενομένη διαστροφὴ ἐπανορθωθῆ καὶ ἀγιασθῆ.

Κούιντος ἀπὸ Οὐραβῶν εἶπεν·

Εἰ οἱ παρὰ τῆς αἰρετικῆς βαπτισθέντες ἀπέστειν ἁμαρτιῶν καὶ αἰωνίου ζωῆς τυγχάνουσιν, τί πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἔρχονται; εἰ δὲ οἱ εἰς μετέπειτα ἔρχονται, ἐν ᾗ καὶ ζωοποιεῦνται βαπτίσματα, ἕκαστος ἐν τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐστὶ, βαπτισθῆναι καὶ ἀγιασθῆναι ὀφείλουσιν.

Κάστος ἀπὸ Λίμης εἶπεν·

Ὁ παραπεισόμενος τὴν ἀλήθειαν, καὶ τῆ συνειδήσει ἐπι-μνος, ἡ περὶ τοὺς ἀδελφοὺς φθορὸς, οἷς ἡ ἀλήθεια ἐπι-καλύφθη, ἡ πρὸς Θεὸν τὸν ἀκαταλήψακτον ἀχάριστος.

Εὐχράτιος ἀπὸ Θεωνῶν εἶπε·

Τοὺς αἰρετικοὺς ἔρχομένους εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἁπλοῦ καὶ καθολικῆ βαπτίσματι βαπτίζεσθαι δεῖ, ἵνα ἀποκαθάρ-μνοι τὰς ἁμαρτίας ἀγιασθῶσιν.

D Λίδυσσος ἀπὸ Οὐργάσης εἶπεν·

Ὁ Κύριός φησιν· Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀλήθεια, ὥστε ἀποκα-λυφθεὶς τῆς ἀληθείας παραχωρεῖται ἡ συνείδησις, ἵνα εἰ καὶ τὸ πρότερον τις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοὺς αἰρετικοὺς μὴ ἐδάπτισεν, νῦν βαπτίσῃ.

(4) Λευκίνος ἀπὸ Θεοῦσου εἶπε·

Τοὺς γὰρ αἰρετικοὺς ὡς βλασφημοὺς καὶ ἐνοστοὺς, πλάνους λόγους τῆς Θείας Γραφῆς παραχαρῆσσοντας, ἐνα-θεματίζων δεῖ· καὶ διὰ τοῦτο τοὺς τοιοῦτους ὀφείλουσιν καὶ βαπτίζειν ὀφείλομεν.

Εὐγένιος Ἀμμεδάριον εἶπε·

Ἐγὼ τοῦτο κρίνω, ὅτι τοὺς αἰρετικοὺς βαπτίζεσθαι.

(1) In græco lege Κομαζῶν.

(2) Al. προσηλωθήμεθα.

(3) Lege Κηλπῶν.

(4) Ex Ms. Reg. et ex Beveregii editione huic titulum supplevimus, qui deest.

33. Alius Felix ab Amacura dixit:

Et ipse secutus divinarum Scripturarum auctoritatem, hæreticos et schismaticos baptizandos esse pronuntio.

34. Januarius Muzulensis dixit:

Si hæretici habent baptismum, nos non habemus; si nos habemus, hæretici habere non possunt. Dubium autem non est Ecclesiam catholicam baptismo Christi uti, quæ sola Christi gratiam et charitatem et veritatem possideat.

35. Adelphius a Thasualto dixit:

Sine causa quidem impugnant veritatem, ut rebaptizare nos dicant. Siquidem Ecclesia hæreticos non rebaptizat, sed baptizat.

36. Demetrius a Leptimnori dixit:

Qui dicunt quia hæretici vere et legitime baptizant, ipsi sunt qui non solum duo, sed et multa baptismata introducunt. Nam cum hæreses multæ sint, pro earum numero et baptismata computabuntur.

37. Vincentius a Thibari dixit:

Hæreticos sciri oportet esse peiores quam (1) ethnicos: si ergo poenitentiam agentem ad regulam veritatis venire voluerint, prius exorcizari deinde baptizari eos oportet. Tunc enim possunt ad Christi pollicitationem venire.

38. Marius a Mactari dixit:

Judico hæreticos, ut qui nihil habeant, esse baptizandos.

39. Satius a Siclibba dixit:

Si hæreticis in baptismo ipsorum peccata donantur, sine causa ad Ecclesiam veniunt. Nihil enim est, quod timere possunt, in iudicio Christi, si sunt remissionem peccatorum consecuti.

40. Aurelius ab Utica dixit:

Cum dicat Apostolus (1 Tim. vi) Non communicandum peccatis alienis, censeo baptizandos esse hæreticos, ut prius accipiant remissam peccatorum, et sic illis communicemus.

41. Jannus a Germanica dixit:

Qui hæreticorum baptismum probant, nostram improbant.

42. Lucianus a Bucuma dixit:

Si potest luci et tenebris convenire, potest nobis et hæreticis aliquid esse commune. Propterea censeo hæreticos baptizandos esse.

43. Pelagianus a Luperciana dixit:

Si hæresis in Ecclesia non est, quomodo esse apud hæreticos baptismum Ecclesiæ potest?

44. Jader a Midila dixit:

Una fides, unum baptismum: sed Ecclesiæ Catholicæ, licet baptizare.

45. Alius Felix a Marrazana dixit:

Eadem.

46. Paulus a Bobba dixit:

Si Deus verax est quomodo esse apud hæreticos baptismum veritas potest, apud quos Deus non est?

A "Άλλος Φίλιξ ἀπὸ Μεικόρας εἶπε·

Καὶ αὐτὸς ἐπόμνος τῷ κανόνι τῶν θείων Γραφῶν, τοὺς αἰρετικούς καὶ σχισματικούς, βαπτίζεσθαι ἀποφαινομαι.

Ἰανουάριος ἀπὸ Μουκούζης εἶπεν·

Αἰρετικοὶ (1) ἔχουσι βάπτισμα; ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν· εἰ ἡμεῖς ἔχομεν, αἰρετικοὶ ἔχουσι οὐ δύναται. Ἀμυσία βαπτισμὸν δὲ οὐκ ἔστι τὴν Ἐκκλησίαν τὴν καθολικὴν τῷ τοῦ Χριστοῦ βαπτίσματι κεχρῆσθαι, τὴν μόνην κεκτημένην χάριν καὶ ἀγάπην καὶ ἀλήθειαν τοῦ Χριστοῦ.

Ἄδελφιδος ἀπὸ Θεαβέλλης εἶπε·

Μάτην τινὲς τῇ ἀληθείᾳ παλεμῶσι, λέγοντες ἡμᾶς ἀναβαπτίζου· ἡ γὰρ Ἐκκλησία τοὺς αἰρετικούς οὐκ ἀναβαπτίζει, ἀλλὰ βαπτίζει.

B Δημήτριος ἀπὸ Πολεμῶνου εἶπεν·

Οἱ λέγοντες, ὅτι οἱ αἰρετικοὶ ἀληθῶς καὶ καμῶως βαπτίζουσιν, οὗτοι οὐ μόνον δύο, ἀλλὰ καὶ πολλὰ βαπτίσματα εἰσάγουσιν· ὅπως γὰρ διαφοραὶ καὶ πολλαὶ αἵρέσεις εἰσὶ, κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, καὶ τῶν βαπτίσματα ἀριθμεῖται.

Οὐκέντιος ἀπὸ Θιβάρης εἶπε·

Τοὺς αἰρετικούς οὐδὲν χεῖρον τῶν σχισματικῶν· ἐάν δὲ μετανοήσαντες θελήσωσιν ἰδέσθαι εἰς κανόνα τῆς ἀληθείας, πρότερον ἑξορκίζου, ἔπειτα βαπτίζου αὐτούς τοὺς δεῖ, τότε γὰρ δύναται τῆς Χριστοῦ ἐπαγγελίας εὐχεῖν.

Μάρκος ἀπὸ Μαθάρων εἶπε·

Κρίνω ὡς μηδὲν ἔχοντας τοὺς αἰρετικούς βαπτίζεσθαι.

Σάτιος ἀπὸ Σακλιέβους εἶπεν·

Εἰ τοῖς αἰρετικοῖς ἐν τῷ βαπτίσματι κεντῶν ἔρισις ἁμαρτιῶν γίνεται, μετὶ τῆς Ἐκκλησίας προσέρχονται, οὐδὲν γὰρ ἔστι τὸ δυνάμενον φοβῆσαι αὐτούς, ἐν τῇ κρίσει τοῦ Χριστοῦ, ἄφρασι ἁμαρτιῶν ἀιωφάτας.

Δυρῆλιανος ἀπὸ (2) Ἀττικῆς εἶπε·

Λέγοντος τοῦ Ἀποστόλου ἀλλοτρίαις ἁμαρτίαις μὴ κοινωνεῖν, βαπτίζεσθαι τοὺς αἰρετικούς, ἵνα λάθωσι πρότερον ἄφρασι ἁμαρτιῶν, καὶ οὕτω σοφοῖς κοινωνήσωσιν.

Ἰαμβός ἀπὸ Γερμανικῆς εἶπεν·

Οἱ τῶν αἰρετικῶν δοκιμάζοντες βάπτισμα, τὸ ἡμέτερον ἀποδοκιμάζουσιν.

Δουνακός ἀπὸ Φουκούμης εἶπεν·

Εἰ δυνατόν φῶς καὶ σκότος κοινωνεῖν, δύναται καὶ ἡμεῖς καὶ τοῖς αἰρετικοῖς εἶναι τι κοινόν· κρίνω οὖν τοὺς αἰρετικούς βαπτίζεσθαι.

Πελάγιος ἀπὸ Λουπερκιανῆς εἶπεν·

Εἰ αἵρεσις οὐκ ἔστιν ἐν Ἐκκλησίᾳ, πᾶς δύναται παρὰ τοῖς αἰρετικοῖς εἶναι τὸ τῆς Ἐκκλησίας βάπτισμα;

Ἰάδερ ἀπὸ Μιδείας εἶπε·

Μία πίστις ἐν βάπτισμα, ἀλλὰ τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἔξεστι βαπτίζειν.

"Άλλος Φίλιξ ἀπὸ Μαρραζανῆς εἶπε·

Τὰ αὐτὰ.

Παῦλος ἀπὸ (3) Σαβᾶς εἶπεν·

Εἰ ὁ Θεὸς ἀληθὴς ἔστι, πᾶς εὐνοεῖ παρὰ τοῖς αἰρετικοῖς ὡς ἀληθὲς βάπτισμα, καὶ ὡς οὐκ ἔστι Θεός;

(1) Ἐ αἰρετικοί.

(2) Lege οὐκ εἶπε.

(3) Lege οὐκ εἶπε.

(1) Schismaticos.

47. Pomponius a Dionysiana dixit :

Hæretici baptizare non possunt, neque remissionem peccatorum dare, qui potestatem non habent, ut aut solvere aut ligare aliquid in terris possint.

48. Venantius a Thumisa dixit :

Qui baptismum Ecclesiæ communitate cum hæreticis facit, sponsam Christi adulteris prodat.

49. Aymnius ab Ausvaga dixit :

Nos unum baptismum accepimus, et ipsum tenemus, et exercemus. Qui autem dicit quia et hæreticis licet baptizare, ipse duo baptismata facit.

50. Saturninus a Victoriana dixit :

Si licet hæreticis baptizare, excusati sunt, et defensi illicita facientes; nec invenies, quare eos Christus adversarios suos, aut Apostolus antichristos appellaverit.

51. Alius Saturninus a Thuca dixit :

Genites quamvis idola colant, tamen Deum patrem et creatorem agnoscunt et confitentur Dominum: in hunc Marcionem blasphemant, et quomodo non erubescunt, qui Marcionis baptismum probant?

52. Marcellus a Zama dixit :

Cum peccata non nisi in Ecclesiæ baptismum remittantur, qui hæreticum non baptizat, peccatorum communicat.

53. Irenæus ab Usulis dixit :

Si ideo Ecclesia hæreticum non baptizat, quod dicitur jam baptizatus esse, antefertur hæresis, et major sit.

54. Donatus a Cybalina dixit :

Si est qui dicat esse apud hæreticos baptismi gratiam, antea ut ostendat et probet esse illic Ecclesiam.

55. Zosimus a Tharassa dixit :

Revelatione facta veritatis, cedat error veritati.

56. Julianus a Telepte dixit :

Scriptum est : *Nemo potest aliquid accipere, nisi datum fuerit illi de caelo* (Joan. III). Si hæresis de caelo est, potest et caeleste baptismum dare.

57. Faustus a Timida dixit :

Qui pro hæreticis ecclesiastico baptismate intercedunt, illos christianos, et nos hæreticos faciunt.

58. Geminus a Furnis dixit :

Quod semel decrevimus, hoc et tenemus, ut ab hæreticis venientes baptizemus.

59. Rogatianus a Nova dixit :

Ecclesiam Christus instituit, hæresim diabolus: quomodo ergo potest habere baptismum Christi synagoga diaboli?

60. Therapius a Bulla dixit :

Qui hæreticis Ecclesiæ baptismum concedit, quid aliud quam sponsæ Christi proditor existit?

61. Lucius a Membressa dixit :

Scriptum est : *Deus peccatores non audit*; hæreticus, qui peccator est, quomodo audiri in baptismum potest?

A Πομπώνιος ἀπὸ Διονυσιανῆς εἶπεν·

Οἱ αἰρετικοὶ οὐ δύναται βαπτίζειν, οὐδὲ ἄρῃσιν ἁμαρτιῶν δοῦναι, οἳ μὴ ἔχοντες ἔξουσίαν λύσαι τι ἐπὶ τῆς γῆς ἢ δῆσαι.

Οὐνάτος ἀπὸ (1) Θηνίσης εἶπεν·

Ὅ τὸ βάπτισμα τῆς Ἐκκλησίας τοῖς αἰρετικοῖς κοινῶν, τὴν νόμφην τοῦ Χριστοῦ μοιχοῖς παραδίδωσιν.

Λυμμος (2) ἀπὸ Ἀσνάγης εἶπεν·

Ἡμεῖς ἐν βάπτισμα εἰλήφαμεν, καὶ τοῦτο ἔξακολουθοῦμεν· ὁ δὲ λέγων καὶ τοῖς αἰρετικοῖς ἔξεστι βαπτίζειν, δύο βαπτίσματα εἰσάγει.

Σατορνύλλος ἀπὸ Ιουκτοριανῆς εἶπεν·

Εἰ ἔξεστι τοῖς αἰρετικοῖς βαπτίζειν ἀνέγκλητοι εἰσὶν ἄνομα ποιῶντες οὐδὲ εὐρήσεις διὰ τι αὐτοῦς ὁ Χριστὸς ἐναντίους, ἢ ὁ Ἀπόστολος Ἀντιχριστοὺς ὀνομάζει.

Σατορνύλλος ἄλλος ἀπὸ Συκῆς εἶπεν·

Οἱ ἰθνηκοὶ εἰ καὶ ἰδωλα σέβονται, ὁμῶς τὸν Θεὸν πατέρα καὶ κτίστην ἐπεγινώσκουσι καὶ ὁμολογοῦσι δεσπότην· εἰς τοῦτων Μαρκίον βλασφημεῖ, καὶ πῶς οὐκ υιοχύνονται οἱ τὸ Μαρκίονος βάπτισμα δοκιμάζοντες;

Μάρκελλος ἀπὸ Ζάμης εἶπεν·

Ὅποτε ἄρῃσι ἁμαρτιῶν οὐδαμοῦ. εἰ μὴ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δίδεται, ὁ αἰρετικὸς μὴ βαπτίζων, ἀμαρτωλῶς κοινωνεῖ.

Εἰρηναῖος ἀπὸ Ουλῶν εἶπεν·

Εἰ διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία τὸν αἰρετικὸν οὐ βαπτίζει, ὅτι ἤδη λέγεται βεβαπτισθαι, προκρίνει ἢ αἵρῃσι καὶ μείζων γίνεται.

C

Δονάτος ἀπὸ Κιβαλινῆς εἶπεν·

Ὁ λέγων παρὰ τοῖς αἰρετικοῖς χάριν βαπτίσματος εἶναι, πρότερον ἀποδειξάτω ἔχει ἔκκλησίαν.

Ζώσιμος ἀπὸ Θαραζοῦ εἶπεν·

Ἀποκαλυφθεῖσθαι τῆς ἀληθείας, παραχωρεῖτω ἡ πλάνη τῆ ἀληθείᾳ.

Ιουλιανὸς ἀπὸ Φιλίππου εἶπεν·

Ἐγγραπται. Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδέν. ἐὰν μὴ ἢ δεδομένον ἀντὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· εἰ ἢ αἵρῃσι ἔξ οὐρανοῦ ἐστὶ. δύναται καὶ οὐράνιον βάπτισμα δοῦναι.

Φαῦστος ἀπὸ Θημιδῆς εἶπεν·

Οἱ τὸ τῶν αἰρετικῶν πρὸς τὸ τῆς ἔκκλησίας βάπτισμα ἐπιστάμενοι, ἐκείνους μὲν χριστιανούς, ἡμᾶς τὰ αἰρετικούς ποιοῦσιν.

D

Γεμῖνος ἀπὸ Φόρμης εἶπεν·

Ὁ ἅπαξ ἐκρίναμεν, τοῦτο καὶ κατέχομεν· ἵνα τοὺς ἀπὸ αἵρῃσεων ἐρχομένους βαπτίζωμεν.

Ρογατιανὸς ἀπὸ Οὐσῆς εἶπεν·

Τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ Χριστὸς ὠκοδομήσει, τῶν αἵρῃσιν ὁ διάβολος· πῶς οὖν δύναται ἔχειν βάπτισμα Χριστοῦ ἢ συναγωγῇ διαβόλου;

Θηράπιος ἀπὸ Βουλισμίου εἶπεν·

Ὁ τοῖς αἰρετικοῖς τὸ βάπτισμα τῆς Ἐκκλησίας προδεδούς, τί ἄλλο ἢ τῆς νόμφης τοῦ Χριστοῦ προδότης γίνεται;

Λούκιος ἀπὸ Μεμερίσης εἶπεν.

Ἐγγραπται, ὅτι ὁ Θεὸς ἁμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει· ὁ δὲ αἰρετικὸς ὢν ἁμαρτωλὸς, πῶς ἀκούεται ἐν τῷ βαπτίζεσθαι;

(1) Αἱ. Θουνίσης.

(2) Lege Ἀθηνῶν.

62. Alius Felix ab Uslaccenis dixit :

In hæreticis sine Ecclesiæ baptismo recipiendis, nemo consuetudinem rationi et veritati præponat.

63. Alius Saturninus ab Avitinis dixit :

Si potest Antichristus dare alicui gratiam Christi, possunt et hæretici baptizare qui appellati antichristi.

64. Quintus ab Aggiva dixit :

Deus unus est, et Ecclesia una, et baptisma unum. quomodo ergo illic baptizari aliquis potest, ubi Deus et Christus et Ecclesia non est.

65. Julianus a Marciliana dixit :

Si potest homo duobus dominis servire, Deo et mammonæ, potest et baptisma duobus inservire.

66. Tenax ab horreis Cœlicæ dixit :

Baptisma unum est, sed Ecclesiæ, cujus est verum baptisma.

67. Alius Victor ab Assuris dixit similiter :

68. Donatulus a Caspe dixit :

Et ego semper hoc sensi, ut hæretici, qui nihil foris consequi possunt, quando ad Ecclesiam veniant, baptizentur.

69. Verulus a Rusiccade dixit :

Homo hæreticus dare (1) potest quod non habet; multo magis schismaticus, qui quod habebat amisit.

70. Pudencianus a Cuiruli dixit :

Si quis ex hæresi venerit, baptizari eum recte ac iuste statutum est.

71. Petrus ab Hippone diarrytho dixit : Cum baptisma unum sit in sola catholica Ecclesia, idcirco eos qui ab hæreticis et schismaticis veniunt, ut qui nihil inde acceperint, in Ecclesia censeo baptizari oportere.

72. Alius Lucius ab Ansafa dixit :

Cum sit unus Deus et Pater, et Filius, et Spiritus sanctus, et una spes, et una Ecclesia, quæ apud hæreticos facta sunt, rescindi debere dico, et eos qui inde veniunt, in Ecclesia baptizandos esse.

73. Alius Felix a Gurgitibus dixit :

Ego censeo, ut secundum sanctarum Scripturarum præcepta iniqui apud hæreticos baptizati, si ad Ecclesiam confugerint, Ecclesiæ baptismate, ubi potestas omnis a Deo data est, baptizentur.

74. Pusillus a Lamasha dixit :

Ego credo baptisma salutare non esse, nisi in Ecclesia catholica, et quando extra Ecclesiam fit, simulationem esse.

75. Salvianus a Ganzafala dixit :

Hæreticos nihil habere constat, et ideo ad nos veniunt, ut possint accipere quod non habent.

76. Honoratus a Tuca dixit :

Cum Christus veritas sit, magis veritatem quam consuetudinem sequi debemus : ut hæreticos, qui ideo ad nos veniunt, quia foris nihil accipere potuerunt, Ecclesiæ baptismo sanctificemus.

77. Victor ab Octava dixit :

(1) Non.

A Ἄλλος Φιλιξ ἀπὸ Οὐσάλακηνῆς εἶπεν·

Ἐν τῷ προδέχασθαι τοὺς αἰρετικούς ἀνευ τοῦ τῆς Ἐκκλησίας βαπτίσματος, μηδεὶς τὴν συνήθειαν λόγου καὶ τῆς ἀληθείας προκρινέτω.

Ἄλλος Σατορνίλος ἀπὸ Πλουτιμῆς εἶπεν·

Εἰ δύναται Ἀντίχριστος δοῦναι τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ, δύναται καὶ οἱ αἰρετικοὶ βαπτίζειν, οἱ ὀνομασθέντες ἀντίχριστοι.

Κοίντος ἀπὸ Οὐγβάς εἶπεν·

Ὁ Θεὸς εἷς ἐστὶ, καὶ Ἐκκλησία μία καὶ ἐν βάπτισμα καὶ πῶς δύναται τις βαπτισθῆναι ἐκεῖ, ὅπου οὔτε Θεός, οὔτε Χριστός, οὔτε Ἐκκλησία ἐστὶ ;

Ἰουλιανὸς ἀπὸ Μαρκελλιανῆς εἶπεν·

Εἰ δύναται ἄνθρωπος δυσὶ κυρίοις δουλεύειν, Θεῷ καὶ μαμωνᾷ, δύναται καὶ βάπτισμα δυσὶν ὑπηρετεῖν.

Τίναξ ἀπὸ Ὀρίων Κελίων εἶπεν·

Βάπτισμα ἐν ἐστίν, ἀλλὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἧς τὸ βάπτισμα ἀληθές.

Ἄλλος Οὐίκτηρ ἀπὸ Ἀσουράς εἶπεν ὁμοίως·

Δουνατούλος ἀπὸ Κάμφης εἶπεν·

Ἄει τοῦτο ἐγὼ ἐφρόνησα, ἵνα οἱ αἰρετικοὶ, μηδὲν ἐξω λαβεῖν δυνάμενοι, ὅταν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἔλθωσι, βαπτισθῶσιν.

Οὐήρουλος ἀπὸ Ρουσοικάδας εἶπεν·

Ἄνθρωπος αἰρετικὸς (1) δύναται δοῦναι ὃ μὴ ἔχει, πολὺ μᾶλλον σχισματικὸς, ὅπερ εἶχεν ἀπολίεσας.

Πουδεντιανὸς ἀπὸ Κουινκόλης εἶπεν·

Ἐάν τις ἀπὸ αἰρέσεως ἔλθῃ, βαπτισθῆναι αὐτὸν ὀρθῶς καὶ δικαίως κέριται.

C Πέτρος ἀπὸ Ἰππάνος Διαρρύτου εἶπεν·

Ἐπί ἐν βαπτισμῷ ἐστίν ἐν μόνῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ, διὰ τοῦτο τοὺς ἀπὸ τῶν αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν ἐλθόντας, ὡς μηδὲν ἐκείθεν εἰληφότες, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ βαπτίζεσθαι κρίνω.

Ἄλλος Λούκιος ἀπὸ Αὐσάφης εἶπεν·

Ἐνὸς ὄντος Θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, καὶ μιᾶς ἐλπίδος, καὶ μιᾶς Ἐκκλησίας, τὰ παρὰ τοῖς αἰρετικοῖς πραττόμενα λύεσθαι δεῖν φημι, καὶ τοὺς ἀπ' αὐτῶν ἐρχομένους ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ βαπτίζειν.

Ἄλλος Φιλιξ ἀπὸ Τουριτῶν εἶπεν·

Ἐγὼ κρίνω ἵνα, ἀκολούθως ταῖς θιαεῖς γραφαῖς, ἄνομοι παρὰ τοῖς αἰρετικοῖς βαπτισθέντες, ἂν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καταφύγωσι, τῷ τῆς Ἐκκλησίας βαπτισματι, ἔσθαι πᾶσα ἐξουσία παρὰ τοῦ Θεοῦ δίδοται, βαπτισθῶσιν.

D Πλουτιανὸς ἀπὸ Λαβάνης εἶπεν·

Ἐγὼ πιστεύω βαπτισματι σωτηρίαν μὴ εἶναι, εἰ μὴ ἐν μόνῃ τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ὅταν ἐξω τῆς Ἐκκλησίας γένηται, πθηκισμὸν εἶναι.

Σαλουιανὸς ἀπὸ Ζυφάλης εἶπεν·

Τοὺς αἰρετικούς μηδὲν ἔχον συνέστηκε, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς ἡμᾶς ἐρχονται, ἵνα λάβωσιν ὃ μὴ ἔχουσιν.

Ὀνωράτος ἀπὸ Δούγκης εἶπεν·

Ὅποτε ὁ Χριστὸς ἀληθὴς ἐστὶ, μᾶλλον τῇ ἀληθείᾳ, ἢ τῇ συνήθειᾳ ἐπισθαί ὀφείλομεν, ἵνα τοὺς αἰρετικούς, διὰ τοῦτο πρὸς ἡμᾶς ἐρχομένους, ὅτι ἐξω μηδὲν λαβεῖν ἠδυνήθησαν, τῷ τῆς Ἐκκλησίας βαπτισματι ἁγιασωμεν.

Οὐίκτηρ ἀπὸ Ὀκτύδου εἶπεν·

(1) Sic etiam mss. et Bevereg. sed interrogandi nota addenda est, aut legendum ὡς δύναται.

Sic et ipse sentit, ut qui ab hæresi veniunt, sine A dubio baptizentur.

Clarius a Mascula dixit :

78. Manifesta est sententia Domini nostri Jesu Christi Apostolos suos mittentis, et ipsis solis potestatem permittentis, quibus nos successimus, eadem potestate Ecclesiam Dei gubernantes, et eos qui credunt baptizantes, et ideo hæretici qui nec potestatem, nec Ecclesiam habent, neque baptizare Ecclesie baptismo possunt.

79. Secundianus a Tambels dixit :

Non debemus hæreticos nostra præsumptione decipere, ut in Ecclesia Domini nostri Jesu Christi non baptizati, cum iudicii dies venerit, nobis imputent, quod per nos non sint baptizati, et indulgentiam ac remissionem peccatorum consecuti. Propter quod cum una Ecclesia et sit unum baptisma, quando ad nos convertuntur, simul cum Ecclesia baptismum etiam consequi debent.

80. Aurelius a Chulabi dixit :

Joannes apostolus in epistola sua dixit : Si quis ad vos venit, et doctrinam Christi non habet, nolite eum admittere in domum, et ave illi ne dixeritis. Qui enim dixerit illi : Ave, communicat verbis et factis ejus malis. Quomodo igitur admitti in domum Dei possunt, aut quomodo cum eis sine Ecclesie baptismo communicare possimus, quin nihil et malis eorum factis communicemus?

81. Licteus a Gemellis dixit :

Cæcus si cæcum ducat, ambo in foveam cadunt. Cum ergo hæreticos constat non posse illuminare quemquam, cum ipsi cæci sint, tallum baptismum non valet.

82. Natalis ab Oea dixit :

Tam ergo præsens, quam Pompeius Sabratenis, quam etiam Dioga Septimagnensis, qui tibi mandaverunt, corpore quidem absentes, sed spiritu præsentis, censemus, quod et multi episcopi nostri, quod hæretici communicationem habere nobiscum non possunt, nisi a nobis fuerint baptizati.

83. Junius a Neapoli dixit :

Ab eo quod semel censuimus, non recedo, ut hæreticos venientes ad Ecclesiam baptizemus.

84. Cyprianus a Carthagine dixit :

Meam sententiam plenissime exprimit epistola quæ ad Jubaianum collegam nostrum scripta est, hæreticos secundum evangelicam et apostolicam contestationem adversarios Christi et antichristos appellatos, quando ad Ecclesiam venerint, unico Ecclesie baptismo baptizandos esse, ut possint fieri de adversariis amici et de antichristis Christiani.

Zonaras. *Hæ sunt igitur Patrum sententiæ, qui cum magno Cypriano in concilio isto convenerant ; sed nec apud omnes hæreticos, nec apud schismaticos valuerunt. Nam secunda synodus œcumenica, ut jam dictum est, hæreticos nonnullos excepit, ac sine baptismo recipiendos illos sanxit, sancto chrismate tantum unctos et pro-*

Τούτο και αὐτὸς φρονῶ, ἵνα οἱ ἀπὸ αἰρέσεως ἐρχόμενοι, ἀδιστακτως βαπτισθῶσι.

Κλῆριος ἀπὸ Μασκουλῆς εἶπεν·

Πρόδηλός ἐστιν ἡ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπόφασις ἀποστειλλόντος τοὺς ἑαυτοῦ ἀποστόλους, καὶ αὐτοῖς μόνοις τὴν ἐξουσίαν ἐπιτρέπωντος, οἷς ἡμεῖς ἐξακολουθοῦμεν, τῇ αὐτῶν ἐξουσίᾳ τὴν Ἐκκλησίαν Θεοῦ κυβερνῶντες, καὶ τοὺς πιστεύοντας βαπτίζοντες· καὶ διὰ τοῦτο οἱ αἰρετικοὶ οἱ μῆτε τὴν ἐξουσίαν ἔχοντες, μῆτε τὴν Ἐκκλησίαν, οὐδὲ βαπτίζειν τῷ τῆς Ἐκκλησίας βαπτισματι δύνανται.

Σεκονδιανὸς ἀπὸ Θάμβης εἶπεν·

Οὐδαμῶς ὀφείλομεν τοὺς αἰρετικούς τῇ ἡμετέρᾳ φιλονεικίᾳ ἐνεδρεῦσαι, ἵνα οἱ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μὴ βαπτισθῆντες. ὅποτεν ἡ ἡμεῖρα τῆς κρίσεως ἔλθῃ, ἡμᾶς αἰτιάσωσιν, ὅτι δι' ἡμᾶς οὐκ ἐβαπτίσθησαν, οὐδὲ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ἔλαβον· διόπερ, μιᾶς οὔσης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ βαπτίσματος, ὅταν πρὸς ἡμᾶς ἔλθωσι, μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ βαπτίσματος τυχεῖν ὀφείλουσιν.

Ἀδρήλιος ἀπὸ Χολλαβῆς εἶπεν·

Ἰωάννης ὁ ἀπόστολος ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ εἶπεν· Ἐἴ τις ἐρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ τὴν διαδοχὴν τοῦ Θεοῦ οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαιρεῖν αὐτῷ μὴ λέγετε· ὁ λέγων αὐτῷ χαιρεῖν, κοινωνεῖ τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἔργοις πονηροῖς· πῶς οὖν τοι εἰσδεχθῆναι εἰς οἰκίαν τοῦ Θεοῦ δύνανται, ἢ πῶς αὐτοῖς χωρὶς τοῦ τῆς Ἐκκλησίας βαπτίσματος κοινωνῆσαι δύναντα, εἰ μὴ τοῖς πονηροῖς αὐτῶν ἔργοις κοινωνοῦμεν;

Βίκτωρ ἀπὸ Γεμελλῶν εἶπεν·

Τυφλὸς τυφλὸν εἰάν ὀδηγῇ, ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται· ἐπεὶ οὖν σαφὲς ἐστὶ, μὴ δύνασθαι αἰρετικῶν τινα φωτίζειν, ἅτε δὴ τυφλῶν αὐτῶν ὄντων, τῶν τοιούτων τὸ βάπτισμα οὐδὲν ἐστὶ.

(1) Ματόλιος ἀπὸ Οἴας εἶπεν·

Καθὼ παρὼν καὶ Πόμπησιος ἀπὸ Σαβράτων, καὶ Διογᾶς ἀπὸ Λεπτιμάγνης, οἵπερ ἐνετειλαντό μοι, σώματι μὲν ἀπόντες, τῷ δὲ πνεύματι παρόντες, κρίνομεν, ὅπερ καὶ πολλοὶ συνεπίσκοποι ἡμῶν, τοὺς αἰρετικούς κοινωνεῖν ἡμῖν μὴ δύνασθαι, εἰ μὴ παρ' ἡμῶν βαπτισθῶσι.

Ἰούλιος ἀπὸ Νεαπόλεως εἶπεν·

Ἀπ' ἐκείνου οὐ ἀπαξ ἐπείναμεν, οὐ χωρίζομαι· ἵνα τοὺς αἰρετικούς τοὺς ἐρχομένους εἰς τὴν Ἐκκλησίαν βαπτίζωμεν.

Κυπριανὸς ἀπὸ Καρχηδόνης εἶπεν·

Τὴν ἐμὴν ἀπόφασιν ὀλόκληρος δεικνυσιν ἐπιστολὴ πρὸς Ἰοδιανὸν συνεπίσκοπον ἡμῶν γραφεῖσα, τοὺς αἰρετικούς κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν καὶ ἀποστολικὴν μαρτυρίαν ἐναντίους τοῦ Χριστοῦ καὶ Ἀντιχριστοὺς ὀνομασθέντας, ὅποτεν τῇ Ἐκκλησίᾳ προσέλθωσι, τῷ ἐν τῆς Ἐκκλησίας βαπτισματι, βαπτίζεσθαι δεῖν, ἵνα δυναθῶσι γίνεσθαι ἅντι ἐχθρῶν φίλοι, καὶ εἰς Ἀντιχριστῶν χριστιανοί.

ΖΩΝΑΡΑΣ. Αὐταὶ μὲν οὖν αἱ γνώμαι τῶν ἐν τῇ συνόδῳ ταύτῃ συναλεθόντων πατέρων τῷ μεγάλῳ Κυπριανῷ ἀλλ' οὔτε ἐπὶ τοῖς αἰρετικοῖς ἐκράτησαν πᾶσιν, οὔτε ἐπὶ τοῖς σχισματικοῖς· ἡ γὰρ δευτέρα οἰκουμένη συνόδος, ὡς

(1) Lege Νεατόλιος.

primam hæresim singulos anathematizantes, et omnes simul. Atque hac de causa neque expositæ sunt hæ sententiæ, utpote minus necessariæ, et quæ non promoverent, sed et compendiose perscriptæ.

ἥδη εἶρηται, ὑπεξελί τινος τῶν αἰρετικῶν, καὶ ἄνευ βαπτισματος δέχεσθαι τούτους θεσπίσασα, χρημένους μόνον τῷ θεῷ μύρω, καὶ ἀναθεματίζοντας τὴν οἰκίαν αἵρεσιν ἕκαστον, καὶ πάσας ἀπλῶς· καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐξηγήθησαν αἱ ἡγῶμαι αὐται, ὡς μὴ ἀναγκαῖαι, οἷα μὴ δὲ ἐνεργῶσαι, ἀλλὰ καὶ κατὰ σύνοψιν ἐγράφησαν.

CONCILIUM VIII

UABITUM CIRCA ANNUM CCLVII.

Quamvis persuasum omnino habeam S. Hieronymum lapsum fuisse quum scripsit eosdem episcopos Africanos qui rebaptizationem cum S. Cypriano sanciverant, rursus convenientes, novum emisisse decretum, ac sententiam de Baptismo suam mutasse, putavi tamen dandum esse in hac vestra collectione locum huic episcoporum conventui, quemadmodum nonnulla concilia referuntur in vulgatis editionibus conciliorum, quæ tamen constat habita non fuisse, tantum ne quid istius argumenti prætermittatur, sive verum illud, sive falsum sit. Ait ergo Hieronymus in *Dialogo advers. Lucifer.*, illos ipsos episcopos qui cum beato Cypriano statuerant hæreticos esse rebaptizandos, ad antiquam consuetudinem revolutos, novum emisisse decretum, quo videlicet damnabatur superioris concilii doctrinæ de baptismo hæreticorum.

Huc Hieronymi opinioni multa repugnare videntur. Primum enim, constat auctoritate concilii Arelatensis, viguisse per multa tempora post Cyprianum doctrinam de rebaptizatione apud Afros. Deinde, istud ipsum probatur etiam ex concilio Carthagine habito apud Gratium episcopum; quod licet constiterit ex episcopis quorum animus abhorrens erat a rebaptiza-

tionem, evincit tamen eam doctrinam nondum abolitam fuisse apud Afros, tametsi plerique contra sentirent. Præterea, concilium Cypriani adhuc ævo Vincentii Lirinensis in auctoritate fuisse constat, probat exemplum Donatistarum, qui, ut ait idem Vincentius, et constat ex gestis collationis Carthaginensis et ex pluribus Augustini locis, illius auctoritate concilii rebaptizare se jactabant. Denique, nullum novi istius decreti testimonium alibi exstat in tota antiquitate. Quod tamen si fuisset, haud dubie eo usi frequenter essent adversarii Donatistarum. Contra, Augustinus in *Epistola XLVIII* annotat non inveniri Cyprianum sententiam de rebaptizandis hæreticis suam correxisse; quod etiam colligi abunde potest ex cap. VIII, lib. II, *contra Gaudentium*. Itaque fieri potest ut Hieronymus, cum videret rebaptizationem a Catholicis Afris rejici, fortassis odio adversus Donatistas, putaverit Afros ad antiquam consuetudinem revolutos esse statim post concilium habitum sub Cypriano, quemadmodum Augustinus in lib. III *de Baptismo*, cap. 2, ait illos ad pristinam consuetudinem rediisse post Agrippinum. STEPH. BALUZIUS. (*Nova Collectio.*)

EPISTOLÆ DIONYSII ALEXANDRINI EPISCOPI AD STEPHANUM PAPAM FRAGMENTUM.

PROOEMIUM.

Subnexo fragmento Eusebius præmittit : Ad Stephanum Dionysius primam earum, quæ de Baptismo conscriptæ sunt, epistolam exaravit : cum non mediocris controversia exorta esset, utrum eos, qui ex qualibet hæresi convertuntur, Baptismo purgari oporteret. Quippe antiqua consuetudo invaluerat, ut in ejusmodi suscipiendis sola manuum impositio cum precationibus adhiberetur. Primus Cyprianus qui Carthaginensem tunc regebat ecclesiam, non nisi per baptismum prius ab errore mundatos admittendos esse censuit. Verum Stephanus nihil adversus traditionem, quæ jam inde ab initio obtinuerat, innovandum ratus, gravissime id tulit. Ad hunc igitur cum de hoc argumento multa Dionysius per litteras scripsisset, illi sub finem significat omnes ubique ecclesias, nollito jam persecutionis furore, Novati turbulentam novitatem detestantes, inter se pacem iniisse. Sic autem scribit (*Euseb., lib. VIII, c. 2, 3 et 4*).

Scias autem, frater, cunctas per Orientem et ulterius positas Ecclesias, quæ prius erant discissæ, nunc

*ἴσθι δὲ νῦν, ἀδελφε, ὅτι ἦνται πᾶσαι αἱ πρότερον δισχισμέναι κατὰ τι τῶν ἀνατολῶν ἐκκλησίαι, καὶ ἔτι

VARIORUM NOTÆ.

Primam. Ideo primam Eusebius vocat, quia idem Dionysius exinde quatuor alias tum ad Xystum, tum ad Dionysium Stephani successores, pariter de Baptismo hæreticorum conscripsit. CONSTANT.

Primus. Ipse Cyprianus epist. 71, ad Quintum et alibi Agrippinum, decessorem suum, sequi se profiteretur. Firmilianus autem sententiam, quam Cyprianus

propugnabat, ante ab Iconiensi concilio firmatam docet. Non igitur sententiæ de baptizandis hæreticis, sed controversiæ ea de re inter Afros ac Romanos Pontifices natæ primus auctor Cyprianus censendus est. CONSTANT.

Novati. More suo Eusebius hic *Novati*, loco *Novatiani*, nomen substituit. In eo, quod antecedit, virò